

Hyväksytty SSL:n hallituksen kokouksessa 16.6.2025. Määräykset astuvat voimaan 1.7.2025.

Shakin kilpailumääräykset Suomessa

Kilpailujen järjestäminen ja vahvuuslaskentakelpoisuus

1. Suomen Shakkiliitto (SSL) antaa järjestämisluvan selo- ja elolaskentaan kuuluville virallisille shakkikilpailuille Suomessa sekä vahvistaa kilpailukalenterin.

2. Ellei toisin ole ilmoitettu, on kohdassa 1 mainituille kilpailuille haettava järjestämislupaa ensisijaisesti edellisen kalenterivuoden lokakuun loppuun mennessä. Toissijaisesti järjestämislupaa voi hakea jatkuvassa haussa. Hakemus on toimitettava viimeistään kuukautta ennen kilpailun aiottua järjestämisajankohtaa. Ensisijaisessa haussa kilpailuja hakeneet ovat etusijalla.

Jos jatkuvassa haussa haettava kilpailu sijoittuu samaan ajankohtaan aiemmin myönnetyn kilpailun kanssa, päättää SSL:n kilpailuista vastaava toimihenkilö kilpailun järjestämisluvasta huomioiden kilpailujen välisen maantieteellisen etäisyyden, kilpailujen ajankohdat, kilpailujärjestelmän sekä muut asiaan vaikuttavat tapauskohtaiset seikat.

Hakemuksessa on alustavasti ilmoitettava kilpailun tuomari, jolla täytyy olla vähintään tuomariehdokkaan pätevyys. Jos kilpailu halutaan Maailman Shakkiliiton (FIDE) vahvuuslukulaskentaan (elolaskentaan), on myös tämä mainittava hakemuksessa.

Suomen mestaruuskilpailujen osalta järjestämislupaa on haettava viimeistään edellisen kalenterivuoden syyskuun loppuun mennessä SSL:n ohjeiden mukaisesti. Joukkueepikashakin SM-kilpailun järjestämislupaa on haettava edellisen kalenterivuoden kesäkuun loppuun mennessä.

3. Kilpailuissa on noudatettava näitä kilpailumääräyksiä, FIDEn Shakkisääntöjä sekä muita soveltuvia FIDEn ja SSL:n määräyksiä. Erityisesti on noudatettava SSL:n eettistä säännöstöä ja SM-kilpailujen osalta SM-kilpailumääräyksiä.

4. Kaikki shakkiturnaukset Suomessa ovat avoimia, ellei SSL ole järjestäjän kilpailulupa-anomuksen perusteella hyväksynyt osanoton rajoittamista.

5. Kilpailujen kansallisesta vahvuuslaskentakelpoisuudesta määrätään selosäännöstössä. Elolaskennan osalta noudatetaan FIDEn laskentamääräyksiä. Pelaajalisenssivaatimuksista säädetään erikseen.

Kilpailun toimihenkilöt

6. Kaikkiin kohdassa 1 tarkoitettuihin kilpailuihin järjestäjän on asetettava vähintään

a) päätuomari, jolla on voimassa oleva tuomariehdokkaan, kansallisen shakkituomarin, FIDE-tuomarin tai kansainvälisen tuomarin pätevyys.

b) kilpailun johtaja, jolla on voimassa oleva tuomariehdokkaan, kansallisen shakkituomarin, FIDE-tuomarin tai kansainvälisen tuomarin pätevyys.

Kilpailun päätuomari ja kilpailun johtaja voivat olla sama henkilö, mutta tällöin kilpailuun on asetettava lisäksi vähintään yksi toimitsija, jolla on vähintään voimassa oleva shakkitoimitsijapätevyys.

Kilpailuun voidaan asettaa useampia tuomareita ja toimitsijoita. Kaikilla tuomariksi asetettavilla tulee olla vähintään voimassa oleva tuomariehdokasarvo. Kaikilla toimitsijoiksi asetettavilla tulee olla vähintään voimassa oleva shakkitoimitsijapätevyys.

Kilpailun toimihenkilöiden tehtävät on määrätty shakkisäännöissä, FIDEn kilpailumääräyksissä sekä kuvauksessa kilpailun toimihenkilöiden tehtävistä.

Kilpailun tuomarit, kilpailun johtaja sekä toimitsijat muodostavat kilpailutoimikunnan, ellei kilpailun erikoismääräyksissä toisin määrätä.

7. Kilpailuun osallistuva pelaaja ei voi olla kilpailun tuomarina. Vaatimus koskee sekä päätuomaria että mahdollisia muita tuomareita. Kilpailuun osallistuva pelaaja voi toimia kilpailun johtajana, toimitsijana ja/tai kilpailutoimikunnan jäsenenä.

Erityisestä syystä kilpailun järjestävä voi antaa pelaajalle tämän suostumuksella kilpailun kulkua edistävän yksittäisen tehtävän.

8. Kilpailun päätuomari on vastuussa siitä, että raportti kilpailusta ja kilpailun täydelliset tulokset toimitetaan kilpailuraporttilomakkeella SSL:lle.

9. Kilpailun päätuomari ratkaisee shakin sääntöjä ja kilpailumääräyksiä koskevat valitukset ja erimielisyydet kilpailun aikana. Päätuomarin päätöksestä voi valittaa shakkituomaritoimikuntaan, ellei säännöissä ole asetettu erillistä valituskieltoa. Shakkituomaritoimikunta voi purkaa päätuomarin päätöksen tai muuttaa sitä.

10. Kurinpitomääräyksien ja eettisen säännösten alaan kuuluvat asiat ja valitukset tulee saattaa toimivaltaisen SSL:n kurinpitoelimen ratkaistavaksi.

Kilpailukutsu, erikoismääräykset ja sijoitusten määräytyminen

11. Kilpailukutsussa on mainittava:

- kilpailun alkamisaika (päivämäärä ja kellonaika) ja kesto
- kilpailun pelipaikka
- kilpailujärjestelmä
- aikataulu ja pelinopeus
- varsinaiset ja erikoispalkinnot
- osanottomaksut
- osanottajien mahdolliset taloudelliset ja muut edut
- ilmoittautumistapa ja ilmoittautumisen ajankohta
- mahdolliset osallistumisoikeuden rajoitukset

12. Viimeistään osallistumisen varmistustilaisuudessa kaikille osallistujille on selvästi tiedotettava kilpailun erikoismääräykset, joista on käytävä ilmi kilpailukutsussa ylimalkaan esitetyt asiat tarkistettuina. Lisäksi erikoismääräyksissä on erikseen mainittava mahdolliset poikkeukset shakkisääntöjen ja kilpailumääräyksiä olettamasaännöistä. Shakin säännöistä ja kilpailumääräyksistä voidaan poiketa erikoismääräyksillä vain, mikäli se on erikseen mahdollistettu.

13. Tasapisteissä sijoitukset määräytyvät kilpailussa käytetyn vertailun perusteella. Käytettävät vertailujärjestelmät on ilmoitettava kilpailun erikoismääräyksissä.

Ellei vertailujärjestelmiä ole ilmoitettu joko kilpailua koskevissa virallisissa määräyksissä tai kilpailun erikoismääräyksissä, käytetään:

Vajaakierroskilpailussa ensimmäisenä vertailuna Buchholz-vertailua, toisena Sonneborn-Berger-vertailua, kolmantena tasapisteissä olevien keskinäisiä pelejä, neljäntenä voittojen määrää ja viidentenä kumulatiivista vertailua.

Täydellisessä turnauksessa käytetään ensimmäisenä vertailuna Sonneborn-Berger-vertailua, toisena tasapisteissä olevien pelaajien keskinäisiä pelejä, kolmantena voittojen määrää, neljäntenä pelaajien tulosta vähennettynä heikoimmin sijoittunutta pelaajaa tai heikoimmin sijoittuneita pelaajia vastaan saavutetuilla pistemäärillä, sitten vähennetään seuraavaksi heikoimmin sijoittuneita pelaajia vastaan saavutetut tulokset jne.

Täydellisessä tasatulostilanteessa järjestys määräytyy kilpailun alkuhetken vahvuuslukujen mukaan niin, että pelaaja, jolla on alempi luku, on tasatilanteessa voittaja. Mikäli luku on sama, tasatilanne ratkaistaan arvalla.

14. Jos kaksi tai useampi osanottaja päätyvät samaan pistemäärään, he jakavat rahapalkinnot, ellei kilpailun erikoismääräyksissä ole toisin määrätty. Esinepalkinnot jakautuvat käytettävien vertailujärjestelmien mukaisesti. Esinepalkintojen jakautumisesta on mainittava kilpailun erikoismääräyksissä.

Jos turnauksessa jaetaan erikoispalkintoja, on niiden kohteet ja jakoperusteet ilmoitettava.

Kilpailun kulkuun liittyviä määräyksiä

15. Pelin kulussa noudatetaan seuraavia määräyksiä:

Sallittu myöhästymisaika kierroksen alusta on 30 minuuttia, ellei kilpailun erikoismääräyksissä ole toisin määrätty.

Pelin kestäessä pelaajalla ei saa olla mukanaan pelihuoneistossa mitään elektronista laitetta, jota kilpailun tuomari ei ole erikseen hyväksynyt. Jos tällainen laite äänтелеe pelin aikana tai jos pelaaja käsittelee sitä, niin pelaaja häviää pelinsä. Vastustaja voittaa pelin. Kilpailun erikoismääräyksissä voidaan määritellä lievempi seuraamus, mikäli kilpailua ei toimiteta FIDEn vahvuuslukulaskentaan ja mikäli kyseessä ei ole SM-kilpailu.

FIDEn vahvuuslukulaskentaan toimitettavissa nopean shakin ja pikashakin kilpailuissa noudatetaan Shakkisääntöjen liitteiden A ja B kohtia A.5 ja B.3, ellei kilpailun erikoismääräyksissä ole toisin määrätty.

Pikapeliloppuisissa normaalin tai nopean shakin kilpailuissa noudatetaan FIDEn Shakkisääntöjen Ohjeistoa III, ellei kilpailun erikoismääräyksissä ole toisin määrätty.

Voittajan ja tasatuloksen tullen valkeilla pelanneen on välittömästi pelin päätyttyä ilmoitettava pelin tulos kilpailun toimihenkilölle. Mikäli pelistä on tullut Shakkisääntöjen nojalla pitää pöytäkirjaa, on toimihenkilölle jätettävä myös selvästi luettavissa oleva pöytäkirja, jonka molemmat pelaajat ovat vahvistaneet oikeaksi nimikirjoituksellaan.

Muissa kohdin noudatetaan voimassa olevia FIDEn sääntöjä ja määräyksiä.

16. Jos pelaaja jää ilman hyväksyttävää syytä pois kierrokselta, hänet suljetaan turnauksesta.

Jos pelaaja keskeyttää aloittamansa vajaakierroskilpailun, merkitään hänen jäljellä olevat pelinsä hänelle häviöiksi.

Jos pelaaja keskeyttää aloittamansa täydellisen turnauksen, menetellään seuraavasti:

Jos pelaaja on pelannut vähemmän kuin 50 % peleistään, hänen tuloksensa jäävät turnaustaulukkoon (vahvuuslukulaskentaa ja historiaa varten), mutta hänen tai vastustajien hänestä saamia pisteitä ei huomioida lopputuloksissa.

Jos pelaaja on pelannut vähintään 50 % peleistään, hänen tuloksensa jäävät turnaustaulukkoon ja lasketaan lopputuloksissa.

17. Vajaakierroskilpailussa paritukseen perustuvasta vapaakierroksesta annetaan pelaajalle voitosta annettava pistemäärä, mikäli ryhmän kierrosmäärä on yli kaksinkertainen verrattuna osallistujamäärään. Mikäli kierrosmäärä on korkeintaan kaksinkertainen suhteessa osallistujamäärään, annetaan pelaajalle vapaakierroksesta tasapelistä annettava pistemäärä. Määräyksestä voidaan poiketa kilpailun erikoismääräyksillä.

18. Voimassa olevia sääntöjä tai määräyksiä tai kilpailun johdon niiden perusteella antamia erikoismääräyksiä tai hyvää tapaa rikkovalle samoin kuin kilpailun tarkoitusperiä vastustavalle kilpailun tuomari voi antaa huomautuksen tai varoituksen. Kaikki kilpailussa annetut huomautukset ja varoitukset ja niiden syyt on ilmoitettava SSL:lle tulosten ilmoittamisen yhteydessä. Kilpailun keskeyttävälle tai kilpailusta suljetulle tai kilpailussa varoituksen saaneelle pelaajalle voi SSL:n asettama kurinpitoelin antaa pelaajan vastineen kuultuaan huomautuksen tai varoituksen tai antaa pelaajalle määräaikaisen kilpailukiellon.

Häiriökäyttäytymisestä rangaistuksena seuraa ensin huomautus ja sitten varoitus. Jos häiritseminen jatkuu, pelaaja tuomitaan hävinneeksi ja hänet voidaan poistaa pelihuoneistosta ja sulkea pois yhdeltä tai useammalta tulevalta kierrokselta. Rangaistus voi olla myös suoraan varoitus tai poisto, jos käyttäytyminen sitä edellyttää.

Jos pelaaja kilpailuun palattuaan jälleen jatkaa häiritsevää käytöstään, hänet suljetaan kokonaan pois kilpailusta.

Joukkuekilpailuista

19. Joukkueotteluja tai -kilpailuja koskevassa kilpailukutsussa on kohdassa 9 mainittujen seikkojen lisäksi selostettava ottelujen laatu ja kilpailujärjestelmä sekä kaikki joukkueen muodostamista koskevat määräykset.

Kaikissa joukkuekilpailuissa on noudatettava kilpailun alussa ilmoitettua joukkueen pelaajien vahvuusjärjestystä. Varapelaajat pelaavat siis alimmilla pöydillä. Jos joukkue pelaa vajaalukuisena, katsotaan sen luovuttaneen pelaamattomat pelit. Luovutukset on annettava alimmilla pöydillä.

20. Kun joukkuekilpailu pelataan vajaakierroskilpailuna:

Jos joukkueiden määrä on enintään 2 x kilpailun kerrosmäärä, vapaakierroksesta annetaan puolet voiton antamasta joukkuepistemäärästä ja puolet maksimipelipistemäärästä kierroksella.

Jos joukkueita on enemmän kuin 2 x kilpailun kierrosmäärä, vapaakierroksesta annetaan voiton joukkuepistemäärä ja maksimipelipistemäärä kierroksella.

21. Ellei kilpailun erikoismääräyksissä ole toisin määrätty, ensisijaisesti ratkaisevat kaikissa otteluissa pelipisteet ja niiden mennessä tasan joukkuepisteet. Mikäli ensisijainen vertailu on tasan, vertailun voittaja joukkue, jonka edustaja on korkeammalla pöydällä voittanut vastustajansa joukkueiden keskinäisessä ottelussa. Jos tämäkään ei ratkaise, jakavat joukkueet sijoituksen.

Mikäli kyseessä on täyskierroturnaus, kaikki ottelunsa voittanut joukkue julistetaan voittajaksi pelipisteistä riippumatta.

Muita määräyksiä

22. Shakissa on yleinen sarja ja naisten sarja. Yleiseen sarjaan osallistumisoikeus on jokaisella. Naisten sarjaan osallistumisoikeus on niillä, joiden juridinen sukupuoli on nainen. Kilpailu voidaan järjestää yhdessä sarjassa, mutta osallistumisoikeutta koskevia määräyksiä on noudatettava mahdollisia palkintoja jaettaessa.

23. Dopingin osalta noudatetaan Suomen antidopingsäännöstöä.

24. Vaikka shakkipeli voikin päättyä tasapeliin pelaajien sopiessa niin pelin kestäessä, on pelien sopiminen etukäteen kiellettyä.

Jos shakki esiintyy vedonlyönnin kohteena, pelaajat tai kilpailun toimihenkilöt näissä otteluissa eivät saa osallistua vedonlyöntiin. Pelaajaa tai toimihenkilöä, joka syyllistyy tällaiseen rikkomukseen, rangaistaan liiton kurinpitosääntöjen mukaisesti.